

Tadeusz Baranowski, Danuta Kowalczyk, Krzysztof Dąbrowski

Tumiany, gm. Barczewo, woj. olsztyńskie. Stanowisko 2 "Rybaczówka"

Informator Archeologiczny : badania 9, 219-220

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sezon badań. Duże, wieloczonowe grodzisko wczesnośredniowieczne.

Rozpoczęto badania grodziska położonego w lasach "Borusz" na terenie wsi Tuligłowy. Grodzisko leży na płaskowyżu, położonym między wioskami Wołą Rokietnicą a Węgierką, zakończonym garbem dochodzącym do 383 m.n.p. Opada on stromo ku dolinie potoka Węgierka, wypływającego z płaskowyżu. Wyniosłość garbu w stosunku do lustra wody wynosi 60 m. Szczyt wyniosłości zamyka wał wysoki 1,5 m otaczający płaszczyznę o ościach 130 x 170 m. Jest ona silnie nachylona ku południowemu zachodowi przy różnicy wysokości dochodzącej do 10 m. Południowa część wału biegnie zboczem garbu opadającym do potoka, północna krawędzią podszczytową, rozciętą fosami i dodatkowo pogłębioną spływem wód gromadzących się w wyższych partiach garbu. Grodzisko jest otoczone trzema wałami w ten sposób, że od strony północno-wschodniej tworzą się dwa wysoko położone podgrodzia dodatkowo fortyfikowane wałami zaporowymi ustawionymi poprzecznie do biegu wałów okrężnych. Potężne wały okrężne zachowały się do wysokości 3,5 m.

Badania skoncentrowano na majdanie na jego najwyższej północno-wschodniej części. Ze względu na las porastający cały majdan, wykopy usytuowano na wolnych przestrzeniach, dostosowując ich układ i kształt do większych nieporośniętych płaszczyzn. Odsłonięto zarysy 3 chat. Dwie z nich leżały na majdanie w odległości około 18 m od wału, natomiast trzecia znalazła się na najwyższej części majdanu w północno-wschodnim narożniku wału. Warstwa kulturowa zalegająca na majdanie jest b. płytka. Skorupy spoczywają w zbitej górskiej glinie zalegającej tuż nad calcem w postaci słabo wykształconego płytowatego piaskowca.

We wszystkich trzech obiektach zalegały fragmenty z naczyń pochodzących z VIII, IX i XI-XII w. Na materiał ceramiczny pochodzący z naczyń ręcznie wykonanych i słabo otaczanych natrafiono w wykopie przy wale oraz w najniższych poziomach chaty III.

TUMIANY, gm. Barczewo
woj. olsztyńskie
Stanowisko 2
"Rybaczówka"

Zespół do badań etnogenezy Słowian
w Polsce północno-wschodniej
Instytutu Historii Kultury Material-
nej PAN i Państwowe Muzeum
Archeologiczne w Warszawie

Badaniami kierowali mgr Tadeusz Baranowski
oraz mgr Danuta Kowalczyk przy współpracy
doc.dr hab. Krzysztofa Dąbrowskiego. Wzięli

udział pracownicy PMA. Szósty sezon badań.
Osada /V-VII w.n.e./. Nieliczne ślady osad-
nictwa łżyckiego /?/.

Osada leży na wschodnim brzegu Jeziora Pisa, przy zabudowaniach
Gospodarstwa Rybackiego w Tumianach.

Przebadano 506 m². W różnych punktach osady odsłonięto 13 obiekt-
tów w tym 12 wczesnośredniowiecznych i 1 "łżycki". Zbadano fragment
warstwy na skłonie wzgórza opadającym w stronę jeziora. Znaleziiska nie
odbiegały od pochodzących z poprzednich sezonów.

Najciekawszym obiektem była jama 1/75. Jej owalne zarysy miały
wymiary 2,5 x 3 m, w profilu kształt nieckowaty. Wypełnisko czarnej
barwy, o miąższości do 0,6 m zawierało w dolnej partii płasko leżące du-
że fragmenty naczyń glinianych oraz luźno rozmieszczone kamienie polne,
w górnej wystąpiło skupisko polepy. Znalaziono: haczyk żelazny, niewiel-
ki przedmiot żelazny, fragment zwiniętej w oczko ornamentowanej taśmy
brązowej, inny fragment blaszki brązowej oraz dużą ilość fragmentów na-
czyń, kości zwierzęcych i polepy.

Kontynuowano również rozpoczęte w 1971 roku, badania warstwy
zsuwowej w południowo-zachodniej części osady. Przebadano tu 75 m² od-
słaniając na ogół jednolitą warstwę o miąższości do 0,5 m i czarnym za-
barwieniu. Uzyskano wiele fragmentów naczyń i kości zwierzęcych, a tak-
że kilka zabytków wydzielonych - 2 przeszliki, w tym jeden ornamentowany,
fragment rogi ze śladami obróbki, szklany paciorek.

Sondaż na wschód od osady ujawnił warstwę rudy darniowej /około
20 cm grubości/, zalegającą na znacznej powierzchni terenu. Ma to istot-
ne znaczenie ze względu na odkrycie w kilku wczesnośredniowiecznych obiek-
tach bryłek przeprażonej rudy darniowej, jak się wydaje, przygotowanej do
dalszej obróbki.

Następny sezon badawczy, w którym zapewne zastosuje się metody
geofizyczne, przynieść może dane potwierdzające hipotezę o miejscowej
produkcji żelaza.

Opracowane materiały z badań przekazane zostaną Muzeum Mazurs-
kiemu w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.